

Bramenland Nederland

Soortenrijkdom en natuurwaarde

Bramen: behoud, beheer en bestrijding

Rienk-Jan Bijlsma

'De braam' bestaat niet

- Aantal soorten in Nederland:
 - Zwarte braam (*Rubus fruticosus* agg.): ruim 150
 - Wasbraam (*Rubus corylifolius* agg.): ca 50
- Grote verscheidenheid in verspreiding en ecologie
- Internationale uitwisseling en consensus door 'klassiek' taxonomisch en genetisch onderzoek en regionale inventarisaties (atlassen)
- OBN-brochure "Bramenland Nederland" geeft meer achtergrond en toelichting met voorbeelden

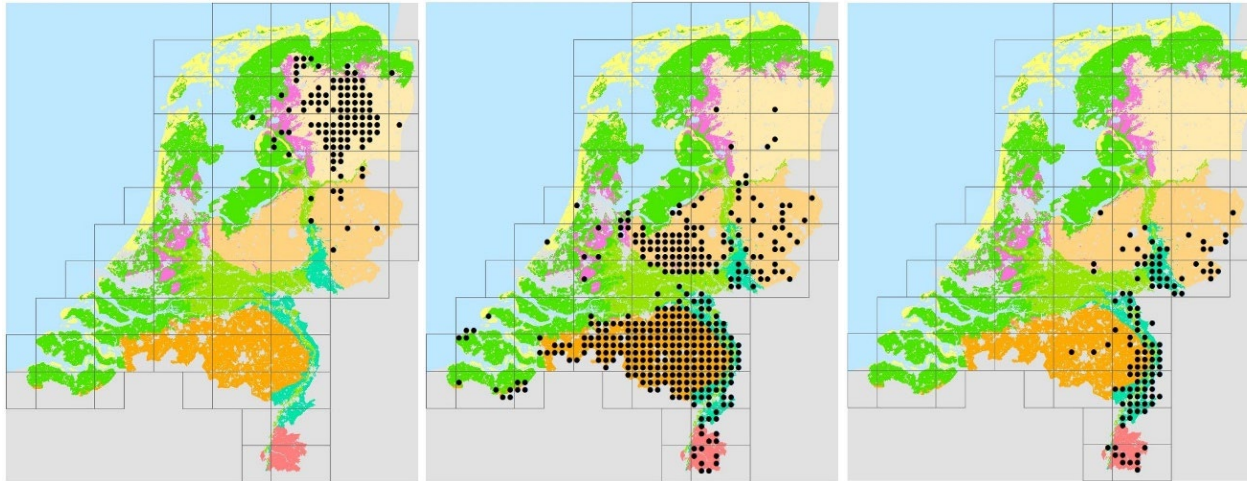
- Kortom: uitspraken over 'de braam' en verbraming zonder meer, o.a. in relatie tot stikstofdepositie, hebben geen wetenschappelijke betekenis

Aantal soorten: wanhoop niet!

	zwarte bramen
uurhok 3941 (5x5 km) met de Mariënwaerdt	1
Schiermonnikoog	11
Norgerholt	12
Wageningse Berg	17
Sint Jansberg (Mook)	34 hotspot!
Plateau Vijlen-Vaals	34 hotspot!

- Heukels' Flora van Nederland (Van de Beek, editie 2020): 63 soorten in sleutels
- Flora van België en aangrenzende gebieden (Devriese & Van de Beek, editie 2023): 223 Rubus-soorten met 122 in sleutels
- website www.rubus-nederland.nl : alle Nederlandse soorten met beschrijvingen, foto's, sleutels en verspreidingskaarten

Kernboodschap: gebiedseigen evolutie, soortenrijkdom en natuurwaarde

Harige koepelbraam

Ronde koepelbraam

Grote viltbraam

Verbraming begrijpen: algemeen overzicht

- Verbraming = optreden van aaneengesloten dominantie van zwarte braam/wasbraam. Twee uitgangssituaties:
- Historisch bramenarm: (periodiek) natte gebieden en zeer voedselarme of zeer voedselrijke landschappen
 - Beekdalen, dekzandlaagtes, stagnerende terrasgronden, veen- en stuifzandgebieden, kustduinen, rivier- en zeekeleigebieden
 - Toename/verbraming door verdroging, successie en een invasieve exoot
- Historisch bramenrijk: goed-gedraineerde, zandig-lemige gronden en leemgronden
 - Dekzandruggen, stuwwallen, keileemplateaus, rivierduinen, lössgebieden
 - Toename/verbraming door bosdynamiek en bosbeheer

Historisch bramenarm: referentiebeeld

Eiken-
haagbeukenbos

- intact reliëf
- waterstagnatie in winterseizoen (grondmorene, Pleistocene klei)
- ongeschikt voor bramen ondanks hoog lichtniveau op bosbodem

Natura 2000-gebied
Samerrott (DE)

Historisch bramenarm: verbraamd (1)

Greffelkamp bij Zevenaar/Didam

Voor bramen **zeer geschikt** geworden
Eiken-haagbeuken-
bos door

- rabattering
- verdroging
- vochtleverende bodem
- uniforme, holle bosstructuur (voormalig eikenhakhout): veel licht op bosbodem over groot oppervlak

Historisch bramenarm: verbraamd (1)

Gerabatteerd en verdroogd eiken-
haagbeukenbos: dominantie van
bolle haarbraam (*R. macrophyllus*)

Greffelkamp bij Zevenaar/Didam

Effect van vernatting

Verzopen
struweel
gedraaide
koepelbraam
(*R. affinis*),
Vlieland

Historisch bramenarm: rol bosstructuur

Foto's vanuit zelfde punt in verschillende richting: bos met en zonder dichte struiklaag hazelaar

Gerabatteerd en verdroogd eikenhaagbeukenbos, historisch met rijke voorjaarsflora.

Bevermeer bij Angerlo

Historisch bramenarm: nu dijkviltbraam (enige landelijk invasieve bramenexoot)

Dijkviltbraam (*Rubus armeniacus*) in Zeeland: ecologie, problematiek en be- heer

Advies over Dijkviltbraam voor Stichting Het Zeeuwse
Landschap door Rense Haveman (OBN Deskundigenteam
Droog Zandlandschap) en Iris de Ronde

Overige invasieve exoten vnl op landgoederen

Spitsbraam (*R. canadensis*),
Gulden Bodem,
Arnhem

Tot slot: een nieuwe omgangsregeling voor het natuurbeheer

- Samengevat in 10 punten (OBN-brochure 4.2.7). Drie punten uitgelicht:
 - Weet welke braamsoorten in jouw gebied voorkomen en het belang ervan voor de regionale biodiversiteit. Richt je op soorten die opvallend verschillen in groeivorm en/of bloemkleur
 - Neem alleen maatregelen tegen bramen als dat nodig is voor behoud van kwetsbare natuurwaarden of vanwege onderhoud van paden e.d.
 - Bestrijd dijkviltbraam in een zo vroeg mogelijk stadium.

Beheerdersdag

Rienk-Jan Bijlsma rienkjan.bijlsma@wur.nl

20 september 2024

Bramenland Nederland

Soortenrijkdom en natuurwaarde

https://www.natuurkennis.nl/Uploaded_files/Publicaties/obn-bramenland-nl-soortenrijkdom-en-natuurwaarde.pdf